

DE VERZORGING VAN ONZE KRAAMVROUWEN.

Met hetgeen collega BATAVIER daarover in het nummer van 27 Mei schrijft, kan ik mij niet vereenigen. M. i. moet door de(n) verloskundige voldoende toezicht worden gehouden. Deze is deskundig en verantwoordelijk, en de verantwoordelijkheid moet zoo weinig mogelijk worden overgebracht op lieden met toch altijd nogal gebrekkige opleiding. Wanneer de verloskundige hulp, in den meer uitgebreiden zin van het woord, goed is, gaat het ook zonder „gediplomeerde” verzorgsters goed. Wanneer er, overdag of 's nachts, iets verdachts zich voordoet, moet niet de kraamverzorgster, maar de verloskundige komen. Dan kunnen voor het overige, volgens mijn ervaring, en die is vrij groot, de baker en, waar noodig, de wijkverpleegster het noodige werk wel doen. En het geld, dat de gediplomeerde bakkers zouden kosten, zou beter gebruikt kunnen worden om gouden of zilveren eerepenningen te betalen, en die penningen uit te reiken aan die vroedvrouwen, wier kraamvrouwen de kleinste morbiditeit en mortaliteit hadden, of om het salaris (of het pensioen) te verhoogen der wijkverpleegsters.

Apeldoorn, Mei 1916.

C. METZLAR.

MAATSCHAPPELIJK GENEESKUNDIG WERK DOOR STUDENTEN.

Antwoord aan den heer G. VAN RIJNBERK.

In het nummer van 20 Mei van dit *Tijdschrift* komt onder dezen titel voor een hoofdartikel van uw hand. Uit een noot onder aan bldz. 965 blijkt, dat gij het hiermee op de Amsterdamsche Studenten-ziekenkas hebt voorzien. Op deze noot, op zichzelf een ongemotiveerde onvriendelijke uitval, is onzerzijds met enkele opmerkingen gereageerd, die allermint bedoelden een volledige pleitrede voor ons bestaansrecht te zijn. Nu gij dieper op de zaak ingaat, voelen wij ook onzerzijds ons hiertoe gedrongen.

Meer dan 10 jaar lang hebben aan het Binnengasthuis de studenten naar hun beste vermogen gewerkt — en wat dit werk beteekent, om daarvan een juist begrip te geven somt gij er alle gevaren van op, genoemd door mevr. MULLER-LULOFS in haar schrijven, gepubliceerd op bldz. 1589—1591, geheel negeerende de groote voordeelen ervan, in dienzelfden brief genoemd, waaraan nog toe te voegen het verstrekken van dieet aan diabeteslijders. Dit is dus al wel een zeer tendentieuze voorstelling, die het vermoeden doet rijzen, dat gij een vooropgestelde meening wilt goedpraten en niet uw lezers in staat wilt stellen zich over de zaak een onpartijdig oordeel te vormen.

En juist nu, terwijl er verandering in den door u gelaakten toestand zal komen en zeer spoedig de door u hoogelijk gewaardeerde zuster TER MEULEN met haar staf van maatschappelijke werksters haar intree zal gaan doen ook in het Binnengasthuis — juist nu, bij ons verscheiden, krijgen wij van u een trap na.

Hooggeleerde, dat is niet heel vriendelijk van u!

Want wij verzekeren u, als wij hebben gezondigd, wij waren met de beste bedoelingen beziel. Het feit, dat waardeering aan uw beschouwing geheel vreemd is, heeft ons dan ook zeer smartelijk getroffen!

Nader bleek ons echter, dat er enkele zeer voorname dingen zijn, waarover gij niet zijt ingelicht.

10. Wij hebben nooit beweerd, dat ons werk volledig zou zijn. Wij zijn ons onze tekortkomingen zeer goed bewust, maar zij zijn het noodzakelijk gevolg van onze geringe ondervinding en de discontinuïteit in onze leiding. Wij begroeten dan ook met onvermengde sympathie de komende verandering.

20. Het feit, dat, wanneer wij niet iets deden, er in het geheel niets zou worden ge-

daan. Wie zou gedurende die 10 jaar diabeteslijders aan hun dieet hebben geholpen, armlastige ontslagenen aan kleeding en schoeisel, lijders aan chronische ziekten en herstellenden aan versterkende middelen, zwakke kinderen en moeders aan melk — als wij het niet hadden gedaan? Niemand.

30. De reden, waarom juist hier „studentengedoe” is ontstaan. Maatschappelijk ziekenhuiswerk moest wel het eerst noodzakelijk blijken aan de artsen en het verplegend personeel. Wie zouden er nu eerder tot een daad komen, dan de nog geestdriftige, voor veldwinnende nieuwe denkbeelden het meest toegankelijke jongeren, in casu de studenten. Dit normale verschijnsel kwam hier tot uiting. De oprichters van onze ziekenkas zijn de eersten — voor zoover ons bekend —, die in ons land iets blijvends op dit gebied tot stand brachten. Dat de ziekenkas daarvoor wel wat anders toekomt dan uw afbrekende kritiek, zullen, hopen wij, velen met ons eens zijn.

Wij weten echter wel, dat gij geen beschouwing geeft over uw onderwerp, maar uitsluitend een antwoord op onze opmerkingen, dat daardoor even onvolledig wordt, als hetgeen wij in het midden brachten. Verder meenen wij, dat er een groot verschil bestaat tusschen het waarnemen van den patiënt op de polikliniek en den patiënt thuis, in zijn dagelijksche omgeving, vooral belangrijk voor hen, die in de maatschappelijke zijde van de geneeskundige loopbaan belangstellen. Wij stellen o. a. vast, dat gij bestrijdt de studenten-ziekenkas, die bestemd is te verdwijnen, een taktiek, die ons — gij wilt ons de vergelijking ten goede houden — zeer veel doet denken aan die van een beroemd Spaansch ridder.

Wat het tweede gedeelte van uw artikel betreft, wij zeggen u hartelijk dank voor de daaruit sprekende sympathie voor en het medeleven met uw studenten. Wij zijn het in groote trekken met u eens, al zouden wij het door u voorgestane beginsel niet gaarne tot de door u gewenschte uiterste consequentie zien doorgetrokken, daar wij meenen, dat juist daaruit de door u voorspelde decepties voor een groot deel zullen voortvloeien en de op daden beluste theoretische idealist in een gedesillustioneerde cynicus zal veranderen. Wij hopen dan ook in één of anderen vorm onder leiding van zuster TER MEULEN ons werk te kunnen voortzetten; dit is een methode, die in Amerika, ons in dit opzicht flink vooruit, reeds met goed gevolg wordt toegepast.

Het geheel lijkt ons door zijn illustratie met pakkende beelden bijzonder geschikt voor opname in het eerste groentijdsnummer van *Propria Cures*, het Amsterdamsch studenten-weekblad. Wij zullen aan de redactie dan ook voorstellen doen in dezen geest. Zij zal echter wel eenige noten ter verduidelijking aan den voet der bladzijde moeten zetten, teneinde den gedachtengang van het geheel begrijpelijk te maken voor afgejakkerde groenenhersen. Mocht zij eventueel hiertoe niet kunnen besluiten, dan zullen wij overwegen het geheel als strooibiljet uit te deelen op de openingscolleges voor de eerste-jaars, teneinde het niet verloren te doen gaan voor hen, voor wie het is bestemd.

Hopende u en anderen eenigszins te hebben overtuigd van de rechtmatigheid van ons standpunt, verblijven wij met de meeste hoogachting

Het bestuur der studenten-ziekenkas:

Amsterdam, 29 Mei 1916.

J. DEKKER, voorzitter.

De heer DEKKER haalt heel wat om en verstaat voortreffelijk de kunst met veel woorden niets te zeggen. Ik houd mij aan de zaak: het deelnemen van studenten aan maatschappelijk werk acht ik schadelijk voor hen zelf en voor de zieke armen, die zij willen weldoen. Voor beiden verheugt mij dus de tijding, welke de heer DEKKER mij op zoo heusche wijze overbrengt, dat deze ongewenschte arbeid een einde gaat nemen en zal worden overgenomen door deskundige krachten. Het heeft dus nu ook verder weinig zin, nog uitvoerig over deze aangelegenheid door te schrijven, vooral

waar mijn jeugdige bestrijders met zekere voorliefde hun toevlucht nemen tot verdachtmakingen en persoonlijke hatelijkheden, waarop ik geen lust heb hen van replek te dienen.

G. VAN RIJNBERK.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

De militair-geneeskundige dienst in de Tweede Kamer.

In de zittingen der Tweede Kamer van 24, 25 en 26 Mei ll. is bij de verdere behandeling van het buitengewoon oorlogskrediet ook nog door verschillende andere sprekers de geneeskundige dienst in het leger ter sprake gebracht en door den minister daarop geantwoord. Het voornaamste daarvan moge hieronder gerefereerd worden.

De heer TER LAAN (den Haag) klaagt over de verpleging in de militaire hospítalen, die voor het grootste gedeelte rust op menschen, die geen behoorlijke opleiding hebben ontvangen. Dat men thans met een zoogenaamde opleiding is begonnen, noemt hij een doekje voor het bloeden. Hij wijst op de adressen, gezonden door de Nederlandsche Verplegers-Vakvereniging en door Nosokomos, om aan te dringen op verbetering in de verpleging, die zelfs niet aan de meest eenvoudige eischen voldoet. Spreker leest gedeelten voor uit een brief van een vakman over het hospitaal te Amsterdam, waarin o. a. gezegd wordt, dat de verplegers gerecrueteerd worden uit de z.g. burgercorveeërs, menschen die met den bezem de pleinen aanvegen. Overdag worden zij als werkvrouw geëxploiteerd, 's nachts moeten zij zelfs de ernstigste patiënten verplegen. Spreker heeft dezen brief aangeboden aan een der hoogst geplaatsten van den militair-geneeskundigen dienst, maar deze heeft hem ongelezen teruggegeven. Hij deelt een geval mede, nog onlangs gebeurd, dat bij een militair een ernstige verbloeding optrad en in het hospitaal te Amsterdam geen dokter te krijgen was, zoodat hij eindelijk na 2 uur door iemand uit een burger-inrichting geholpen is. Spreker dringt er op aan, dat er nu eindelijk verbetering komt. Hij erkent, dat er vele dokters zijn, die dag in dag uit met groote toewijding hun moeilijken plicht vervullen, en dat er, helaas, zoo veel simulanten zijn, die dikwijls den boel bederven voor de goeden. Maar een dokter moet altijd onderstellen, dat er een ernstige ziekte kan schuilen bij iemand, dien hij voor een simulant aanziet, en moet zorgen, dat hij later niet behoeft te zeggen: had ik dat geweten, dan had ik wel ingegrepen. In het belang der dokters vraagt hij voor de reserve-officieren van gezondheid, hun toe te staan een paar dagen in de week naar huis te gaan voor hun eigen praktijk, en hen na een zekeren tijd tot een hooger rang te bevorderen. Ten slotte stelt hij een motie voor: „De Kamer, van oordeel, dat grondige verbetering van den militair geneeskundigen dienst dringend noodzakelijk is, gaat over tot de orde van den dag”.

De heer VAN DER VOORT VAN ZIJP sluit zich bij de vorige sprekers aan, maar wil geen kritiek oefenen op de officieren van gezondheid. Het is hem bekend, dat het optreden van zeer enkelen te laken is en hij zou ook deze elementen uit het leger willen verwijderen. Maar de overigen hebben gedurende de mobilisatie hun beste krachten gegeven en meestal onder zeer ontmoedigende omstandigheden met ongeoeffend personeel, in onvoldoende hospítalen, met gebrekkige hulpmiddelen, en in een organisatie, die van hen eischt, dat zij militair en daarnaast geneeskundige zijn, maar militair in de eerste plaats. Zijn antwoord op de indertijd door den heer DRION gestelde vraag eindigde de minister met te zeggen, dat de verpleging, die den zieken militair te beurt